

Стеблак А.Я.

магістрантка,

Науковий керівник: Ярмо М.І.

кандидат мистецтвознавства, доцент,

*Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка*

ПРЕДМЕТНІ ЗНАЧЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ КУРСІВ З ІСТОРІЇ МУЗИКИ: ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Порушення питання предметних значень лекційних курсів з історії музики зумовлене сучасними аналітичними алгоритмами з визначення власне «предмета» історії музики у його ментальній цілості, що методологічно відповідає історіософській стратегії монадологічного підходу до історичних явищ у їх нелінійній перспективі. Суть цього підходу криється у докорінній відмінності від лінійного (еволюційного) бачення перебігу історії у соціально-економічній площині, що не завжди є виправданим з точки зору унікальності певних історичних явищ. Іншими словами, власне монадологічний підхід (як історія ментальностей) заперечує аксіоматику руху від «примітивного до досконалого», що покликана забезпечувати протидію інформації про «історію ідей» [2; 3, с. 18–19]. Усе це – свідчення докорінної зміни самого дискурсу розуміння історії музики на основі культурологічного підходу, аби історія ментальностей як історії ціннісних орієнтувань, що виникла в ролі антитези історії ідей, безпрецедентно була заснованою на уявленнях про етику історично минулих суспільств.

На сьогодні, принаймні, є усі підстави тлумачення історії музики на основі визнання за кожним історично визначеним образом музичної культури певного алгоритму світорозуміння та світовідчуття. Тобто, ідентифікація такого образу здійснюється за такими позиціями:

– історично актуальна світоглядна парадигма (для часів Античності – це аксіологічна / орієнтована на цінності модель світорозуміння; доби Середньовіччя та Бароко – теологічна; доби Класицизму / Просвітництва – антропоцентрична з домінантністю чинника *ratio*; доби Романтизму – також антропоцентричної, але з домінантністю чинника *emotio*; доби Модернізму – інтелектуалізовано-конструктивної; епохи Постмодерну – метафізичної);

– актуальність певного типу світосприймальної настанови (споглядальна, предметова, ентузіастична, рефлексивна, споглядальна саморефлексія);

– історичний тип Людини (спосіб життя та умови праці, особистісні уподобання);

– жанрова домінанті творчості як її еталонний тип (наприклад: Меса – для доби Бароко; симфонія – як світський тип Меси ХІХ ст. для доби Класицизму; програмний тип інструментальної п'єси – для доби Романтизму; метажанрові форми – для доби Модернізму тощо);

– тип музичного мово-мислення (лінеаризм / органум – для доби Середньовіччя; поліфонічний / контрапунктичний – для доби Бароко; гомофонно-гармонічний з домінантністю формотворчого чинника – для Класицизму; гомофонно-гармонічний з домінантністю виразового чинника – для Романтизму; сонористичний – для Модернізму; алюзійний – для постмодерну).

Осібне питання – це ідентифікація національного музичного стилю, про який на сьогодні прийнято вести мову з точки зору його ментально-архетипного змісту [1]. Маються на увазі:

– мотивації історичної пам'яті в сенсі домінуючого вектора індивідуальної психічної (ментальної) самоорганізації національного культурного простору;

– історично зумовлена світоглядна парадигма та її провідний тип світосприймальної настанови;

– соціокультурний контекст або ж «духовна ситуація» історично конкретного часу, що стосується ментальних характеристик типу культурної ситуації та історичного типу особистості;

– персоніфікований внесок в історію становлення національної композиторської школи та його оцінка в якості процесу етнонаціональної ідентифікації академічного досвіду;

– особистісні пріоритети композиторської творчості стосовно вибірковості усвідомлюваного орієнтування на модальні структури власне етнічної (принципово замкнений «у собі» стан моделі) та національної (принципово відкритий для кореспондування стан моделі) форм ідентичностей як свідчення процесів мікро- та макроіндивідуації;

– провідні лексеми у вигляді жанрових домінант творчості та стилістичний арсенал самої стильової системи в якості її психоповедінкового інваріанту.

Своєю чергою, варто зауважити: на тепер власне історія музики – це своєрідний виклик на усвідомлення інваріанту стильових перетворень, що попри варіантні втілення все ж таки має можливість виводити універсальність суджень про нього з огляд на металогіку макроіндивідуаційних процесів. А отже, праксеологічний (доцільний, умоглядно розумоосяжний) аспект усвідомлення самого предмета історії музики має своєю мотивацією максимально об'єктивну інтерпретацію історично обумовлених процесів культурологічного порядку.

Список використаних джерел:

1. Yarko M. The ethnic and national identity matrices of Ukrainian academic music: methodology of the issue. *Актуальні питання гуманітарних наук* : зб. праць. Випуск 29. Том 5. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 229–236.
2. Бойченко І. В. Нелінійна соціальна філософія: цивілізація як монада історії. *Філософські студії Київського університету*. Вип. 1. Київ : Київський університет, 1995. С. 61–90.
3. Чекан Ю. І. До питання визначення предмету історії музики. *Музично-історичні концепції у минулому і сучасному : матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Львів, 1997)*. Львів : видавництво «Сполом», 1997. С. 17–23.
4. Ярко М. І. Епістемологічна мотивація музичного тексту. *Епістемологія світу музики. В 2-х томах. Том 1. Методологічні рефлексії та алгоритми постмодерної музикознавчої свідомості: архітектоніка світу музики*. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2010. С. 84–109.
5. Ярко М. І., Ластовецький М. А., Каралюс М. М. Історія зарубіжної музики: організаційно-методичні матеріали до самостійної роботи студентів з підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.13 «Середня освіта (Музичне мистецтво)». Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. 128 с.